

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

katedra občanského práva

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

vedoucí diplomové práce

POSUDEK

diplomové práce Evy Součkové
„Základní zásady soukromého práva“

Když si někdo vybere ke zpracování diplomové práce téma, jakým je problematika základních zásad soukromého práva, mám na jedné straně radost a na druhé straně obavu. Radost z toho, že se někdo odváží již za studií přikročit materií ryze teoretické a navýsost zajímavé. Obavu z toho, že to je, jak se říká, „velké sousto“ a že výsledek snažení může dopadnout nedobře. Jsem rád, že v případě posuzované práce mohu hned na počátku svého posudku konstatovat, že to nedobře nedopadlo.

Na prvním místě musím ocenit správnou metodu zpracování a systematiku práce. Autorka postupuje důsledně od obecného ke zvláštnímu, takže nejprve analyzuje, co je to právo a co je to právo soukromé (samozřejmě v kontrapozici k právu veřejnému a v třídění jednotlivých odvětví soukromého práva). Další výklady jsou věnovány druhé stěžejní kategorii práce, jíž jsou právní zásady; zde se řeší pojem zásad, jejich klasifikace, jejich funkce, prameny a konečně též otázka jejich vztahu k normám. Teprve na těchto solidních obecných základech se analyzuje jádro celé práce, tj. jednotlivé zásady soukromého práva. Za ty autorka považuje zásadu rovnosti, zásadu autonomie vůle, zásadu bdělosti, pod kterou se v práci řadí zásady *vigilantibus iura, volenti non fit iniuria* a *ignorantia legis non excusat*, dále zásadu vše je dovoleno, co není zakázáno, a v jejím rámci zásadu dispozitivnosti, zásady soukromoprávní jistoty, kam jsou autorkou řazeny zásada dobré víry, zásada *iura quaesita*, jakož i zásada *lex retro non agit*, dále zásadu *pacta sunt servanda*, zásadu prevence, zásadu *nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipse habet*, zásadu *nemo turpitudinem suam allegare potest* a konečně zásadu equity, pod níž jsou v práci zařazovány zásada dobrých mravů a zásada zákazu zneužití práv.

Ocenění dále zasluhuje jistý nadhled, s nímž autorka většinu látky zpracovává a který se opírá o solidní znalosti všech těch základních pramenů ke zkoumané materií, jejichž

zvládnutí lze na studentovi požadovat a s nimiž autorka velmi dobře pracuje (byť v některých výjimečných případech, např. na str. 26 až 28, není vždy zcela jasné, kdy jde o vlastní názor autorky a kdy jde o názor přejetý). Obzvláště potěšující je, že práce jasně ukazuje nejen autorčinu znalost vlastní analyzované problematiky, ale též zvládnutí jejich souvislostí s jednotlivými instituty soukromého, zejména pak občanského práva. Pochvalu lze konečně též udělit i za kultivovaný jazykový projev autorky.

V rámci kritiky, k níž jsem jako vedoucí diplomové práce povolán, mám relativně málo připomínek, a to jak na obecné úrovni, tak v jednotlivostech.

Obecně – což je ovšem věc názoru, o kterém lze při obhajobě diskutovat – mám pochybnosti o tom, zda vše, co autorka za základní právní zásadu považuje, takovou zásadou skutečně je (a to bez zřetele k tomu, co kdo o tom říká, resp. píše). Tyto mé pochybnosti se týkají zejména dispozitivnosti soukromoprávních norem, ochrany práv třetích osob, ekvity, dobrých mravů a zneužití práv. Kromě toho i o podřazování některých zásad zásadám jiným je možné diskutovat. Naproti tomu důraznější připomínku – a zde už prostor k diskusi příliš není – lze mít k tomu, že se za základní zásady soukromého práva v práci nezřídka označují zásady, které hranice soukromého práva nepochybně překračují. Tak je tomu přinejmenším u zásad *volenti non fit iniuria*, *ignorantia legis non excusat*, právní jistoty a zákazu retroaktivity. Konečně ne vždy důkladně autorka pracuje s tím, že zásada je charakterizována též výjimkami, které ji potvrzují (zejména kontraktační povinnost u zásady autonomie vůle, námitka relativní neplatnosti, jakož i naturální obligace u zásady *pacta sunt servanda* aj.).

V jednotlivostech je jistě jen nešikovnou formulací tvrzení (na str. 13), že Ulpianus definoval zájmovou teorii v Digestech, když k ní ve skutečnosti nanejvýš položil základy, a to jistě ne v Digestech, kam byly názory jurisprudence římské teprve následně zahrnuty. Jestliže si autorka troufne polemizovat s vynikajícím právníkem Hurdíkem, tvrdíc, že svoboda volby soudce netvoří součást zásady autonomie vůle, stálo by za to, připomenout, že tuto zásadu naopak spoluvytváří též svoboda smlouvu za dohodnutých podmínek zrušit. Konečně kromě toho, že se otázka nabytých práv tradičně řadí do zásady zákazu retroaktivity, je třeba připomenout, že otázky ekvity, dobrých mravů zneužití práv jsou přece jen podstatně složitější, než jak se v předložené práci jen letmo traktují.

Přes všechny shora uvedené připomínky, resp. právě s ohledem na jejich obsah, mohu uzavřít, že nijak nesnižují kvalitu posuzované diplomové práce. Považuji ji za práci, která je kvalitní a z jejíhož obsahu jasně plyne, že si autorka nejen osvojila zkoumanou materii, ale že s touto materií umí též velmi dobře pracovat a výsledky své práce patřičně prezentovat.

Předložená práce tedy jistě splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci, a doporučuji proto, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 3. května 2013

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.